

Folkhälsomyndigheten

Remissyttrande

Mottagare

Socialdepartementet
Fredsgatan 8
111 52 Stockholm
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sof@regeringskansliet.se

Handläggare

Enheten för spelprevention och
samordning ANDTS
Eva Forsberg Falk

Datum

2023-04-14

Vårt ärendenummer

00670-2023

Ert ärendenummer

S2023/00440

Från delar till helhet – Tvångsvården som en del av en sammanhållen och personcentrerad vårdkedja (SOU 2023:5)

Sammanfattning

Folkhälsomyndigheten har beretts tillfälle att lämna synpunkter på utredningen ”Från delar till helhet – Tvångsvården som en del av en sammanhållen och personcentrerad vårdkedja” (SOU 2023:5). Folkhälsomyndigheten tillstyrker utredningens förslag i sin helhet. I övrigt lämnar myndigheten en övergripande kommentar och särskilda kommentarer till fyra förslag.

Övergripande kommentar

Folkhälsomyndigheten har granskat utredningens förslag utifrån den nationella folkhälsopolitiken och myndighetens uppdrag att främja en god och jämlik hälsa. I detta ingår att fästa särskild vikt vid de grupper som löper störst risk att drabbas av ohälsa.

Folkhälsomyndigheten bedömer att flera av förslagen kan komma att bidra till ökad jämlikhet i hälsa. Speciellt ser Folkhälsomyndigheten positivt på en av de tre övergripande principerna för tvångsvården – att verksamheter som bedriver tvångsvård ska vara i ständig utveckling för att göra vården så trygg och meningsfull som möjligt, samt att en nationell tvångsvårdskommission ska inrättas för att förstärka kunskapen om tvångsvårdens bedrivande, förstärka patienternas rättssäkerhet och stödja utvecklingen av en trygg och meningsfull tvångsvård. Här ser myndigheten särskilt positivt på att utvecklingsarbetet mot en meningsfull tvångsvård ska stärka patienternas inflytande och delaktighet i vården. Folkhälsomyndigheten bedömer dock att utvecklingsarbetet även bör omfatta arbete för att vården blir jämlik oavsett bakgrund och livssituation, och oavsett var i landet vården tillhandahålls.

Nedan väljer Folkhälsomyndigheten att lämna särskilda kommentarer på vissa av utredningens förslag och bedömningar.

Särskilda kommentarer

6.4 Socialtjänstens ansvar för boende och sysselsättning

Folkhälsomyndigheten tillstyrker förslaget om socialtjänstens ansvar för att aktivt arbeta för att den enskilde, efter en vårdtid utan samtycke, får bostad, sysselsättning, arbete eller utbildning samt att personligt stöd ska skrivas in i socialtjänstlagen. Folkhälsomyndigheten välkomnar att sysselsättning, jämfört med nuvarande lagrum (LVM 30 §), kompletterar den nya bestämmelsen, eftersom även sysselsättning kan bidra till ekonomisk och social trygghet, och i förlängningen jämlikhet i hälsa.

Folkhälsomyndigheten anser dock att det skulle vara bra att tydligare definiera vad som inkluderas i "personligt stöd". Vi föreslår att "personligt stöd" samlar de sociala stödinsatser som socialtjänsten tillhandahåller för att främja personers delaktighet i samhällets gemenskap. Detta är i linje med bland annat det folkhälsopolitiska målområdet om kontroll, delaktighet och inflytande.

8.5.3 Sociala stödinsatser med fokus på långsiktigt boende och sysselsättning

Folkhälsomyndigheten tillstyrker att de sociala stödinsatserna för boende och sysselsättning ska anpassas efter individuella behov och baseras på evidens. Folkhälsomyndigheten anser att det uttryckligen bör framgå av socialtjänstlagen att socialtjänstens verksamhet ska bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Ett sådant förslag har också framförts i utredningen "Hållbar socialtjänst – en ny socialtjänstlag" (SOU 2020:47), vilket myndigheten tillstyrkte i ett tidigare remissvar (ärendenummer 04601-2020).

10.7 Konsekvenser för jämlikhet, jämställdhet och integration

Utredningen konstaterar att förslagen kan riskera att leda till en ökad utsatthet för kvinnor, eftersom män och kvinnor i högre grad kan komma att vårdas gemensamt i det system som föreslås. Vidare konstateras i en kartläggning, som utredningen hänvisar till, att behandlingsmetoderna inom LVM-vård saknar ett genusperspektiv samt att verksamheterna bidrog till att befästa stereotypa könsföreställningar. Folkhälsomyndigheten anser därför att det är särskilt viktigt att följa upp kvinnors upplevelse av trygghet under vårdtiden, samt att följa upp behandling och verksamheter ur ett jämställdhetsperspektiv.

12.4 Uppdrag till Socialstyrelsen och andra myndigheter

I likhet med Folkhälsomyndighetens remissvar (ärendenummer 05157-2021) avseende utredningen "Från delar till helhet – En reform för samordnade, behovsanpassade och personcentrerade insatser till personer med samsjuklighet" (SOU 2021:93) tillstyrker Folkhälsomyndigheten förslaget att myndigheten, i vissa delar tillsammans med Socialstyrelsen, får i uppdrag att ansvara för ett nationellt program som syftar till att förstärka inflytande för att minska stigmatisering av personer med samsjuklighet. Folkhälsomyndigheten ser positivt på att uppdraget

bör utgå från erfarenheter och kunskap hos personer med egen erfarenhet av skadligt bruk, beroende och psykisk ohälsa samt hos deras anhöriga. Det föreslagna uppdraget har koppling till Folkhälsomyndighetens uppdrag att genomföra informations- och kunskapshöjande insatser för att minska stigmatisering kopplat till psykisk ohälsa och suicid (S2018/03915FS), vilket möjliggör synergier uppdragen emellan.

Folkhälsomyndigheten är positiv till förslaget att fler aktörer ska bidra till att förstärka uppföljningen av tvångsvården. Dock ser myndigheten att det kan finnas ett behov av att en aktör får i uppdrag att samordna den uppföljning som ska ske.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Karin Tegmark Wisell. I den slutliga handläggningen har avdelningschefen Josefin Jonsson, enhetschefen Anna Månsdotter och chefsjuristen Bitte Bråstad deltagit. Utredaren Eva Forsberg Falk har varit föredragande.

Folkhälsomyndigheten

Eva Forsberg Falk